

Релігійне життя в Україні

анотований бібліографічний список

2020. – Вип. 10. – 10 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез Міжнар. наук. конф. "Вісімнадцяті осінні юридичні читання", м. Хмельницький, 25 жовт. 2019 р. / НАПрН України, Хмельниц. ун-т упр. та права ім. Л. Юзькова, Євраз. асоц. правн. шкіл та правників. — Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права ім. Л. Юзькова, 2019. — 577 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A804416** *Зі змісту: Релігія як чинник національної безпеки / Л. А. Виговський, Т. В. Виговська. — С. 20-23; Окремі аспекти взаємовідносин церкви, релігійних організацій і політики в сучасній Україні / Н. С. Куліш. — С. 47-49; Правовая регламентація конституционных запретов религиозной нетерпимости в Интернете: белорусский опыт / А. С. Бакун. — С.81-84; Міжнародно-правові стандарти обмеження свободи віросповідання / І. О. Семіков. — С. 563-565.*

2. Бібіков Д. В. Релігійна належність давньоруських камерних поховань / Д. В. Бібіков // Археологія. — 2020. — № 1. — С. 69-79. *Розглянуто поширену останніми роками гіпотезу про належність камерних гробниць або певної їх частини першим давньоруським християнам. Проаналізовано знахідки в подібних похованнях християнських символів, язичницьких амулетів, свічок, візантійських монет.*

3. Бочков П. В. Зарубіжний досвід регулювання фінансово-господарської діяльності релігійних організацій / П. В. Бочков // Приват. та публіч. право. — 2019. — № 4. — С. 85-89. *Розглянуто питання правового регулювання фінансово-господарської діяльності релігійних організацій за кордоном, що дасть змогу з певною часткою завершеності одержати*

комплексне уявлення про вирішення окресленої у вітчизняному праві проблеми.

4. В Умані викрили пропагандиста: закликав до винищення євреїв [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 19 верес. – Електрон. дані. Подано інформацію, що в Умані напередодні святкування Рош га-Шана поліція спільно зі Службою безпеки України (СБУ) викрила інтернет-пропагандиста, який закликав до міжнаціональної ворожнечі. За даними поліції, мешканець Умані на персональній сторінці в одній із популярних соціальних мереж систематично розміщував деструктивні дописи із закликами до расової ворожнечі та ненависті. Він публікував дискримінаційні статті щодо єврейської національності, де принижував честь і гідність її представників та закликав до знищення громадян цієї нації. Зазначено, що у межах відкритого кримінального провадження за ч. 1 ст. 161 (порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками) Кримінального кодексу України тривають слідчі дії для встановлення всіх обставин правопорушення і притягнення до відповідальності всіх винних осіб. Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/09/19/7266986/>

5. Горєвой Д. Екзарха Вселенського патріархату в Україні підвищили до статусу єпископа. Що це означає для Києва? [Електронний ресурс] / Дмитро Горєвой // Радіо Свобода. : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 9 жовт. - Електрон. дані. Подано інформацію, що Синод Вселенського патріархату підвищив до рівня єпископа свого екзарха в Україні. Зазначено, що підвищення сану – це не тільки черговий епізод у кар'єрі молодого ченця, але й певна ознака виходу міжцерковних стосунків Києва та Константинополя на новий рівень. За словами автора статті, піднесення екзарха до рівня єпископа – це позитивний дипломатичний жест. Це як заміна тимчасового повіреного у справах на повноцінного посла у міжнародних відносинах. Тобто ознака дружніх відносин. Вказано, що

фактично піднесення статусу екзарха – це ознака того, що ПЦУ ствердилась. Вона не просто якийсь перехідний церковний інститут. Це повноцінна автокефальна церква, яка до того ще й має стратегічного партнера у вигляді Вселенського патріархату. Текст:

<https://www.radiosvoboda.org/a/ekzarkha-vselens%CA%B9koho-patriarkhatu-v-ukrayini-pidvyshchyly-do-statusu-yepyskopa/30883197.html>

6. Гузинець О. Чинники впливу на виховання духовно-релігійних цінностей студентської молоді / Олесь Гузинець // Освіт. простір України. — 2019. — Вип. 17, ч. 2. — С. 292-297. *Обґрунтовано, що духовно-релігійне виховання є складним та багатограним явищем. Висвітлено погляди науковців на розуміння духовних та релігійних цінностей. Проаналізовано сутність духовно-релігійного виховання та чинники впливу на формування духовно-релігійних цінностей молоді. Показано, що загальнолюдські моральні істини розроблялися і збагачувалися завдяки релігії. Проаналізовано сутність духовно-релігійного виховання як процес становлення системи духовних цінностей особистості, що сприяє включенню її внутрішніх механізмів саморозвитку. Виявлено, що цей феномен потребує різноманітних підходів для його вивчення. Розглянуто соціологічний, психологічний, феноменологічний, середовищний, аксіологічний підходи до духовно-релігійного виховання.*

7. Д'яченко І. С. Історичний розвиток символізму та його релігійний аспект [Електронний ресурс] / І. С. Д'яченко // Молодий вчений. — 2019. — № 10. — Електрон. дані. *Розглянуто символізм як явище, яке є невід'ємною частиною людського буття, яка йде скрізь час та зачіпає історичне та культурне існування людини у світі. Об'єктивною підставою для філософського осмислення і аналізу концепції «символ» є необмежена сфера його використання, унікальні функціональні можливості, стійка потреба в символічних засобах та їх надзвичайна живучість протягом всієї історії.* Текст: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/10/36.pdf>

8. Жмак К. В. Моральність, розвиток і виховання у філософсько-освітньому й релігійному дискурсах: вітчизняна традиція / К. В. Жмак // Інновац. педагогіка. — 2020. — Вип., № 21, т. 1. — С. 13-17. *Йдеться про моральне виховання й навчання. Зазначено, що однією з найгостріших і обговорюваних проблем в цьому контексті постає проблема доцільності використання в освітньому процесі релігійних знань і релігійного дискурсу.*

9. Зацепіна Н. О. Феноменологія релігійного туризму [Електронний ресурс] / Н. О. Зацепіна // Молодий вчений. — 2020. — № 3. — Електрон. дані. *Проаналізовано феноменологію релігійного туризму, враховуючи певні філософські традиції, започатковані у першій половині ХХ століття Едмундом Гуссерлем та іншими, які зазначали що свідомість вживлено до тіла (в світі), а тіло поєднане во єдине зі свідомістю (з пізнанням світу). Визначено, що будь-які феномени, у тому числі й релігійні, людина переосмислює об'єктивно, із інтенціональним змістом суб'єктивних актів своєї свідомості. Текст: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3/67.pdf>*

10. Костецкий К. (Митрофорний священик; Українська Греко-Католицька Церква; 1843-1919). Записи душпастиря : хроніка парохії греко-католицької в Чернівцях від ей існування аж до часу біжучого (1774 - 1918) : листи священика К. Костецкого з Чернівців до митрополита А. Шептицького (1900 – 1914) / Келестин Костецкий (Митрофор. священик; Укр. Греко-Католиц. Церква) ; [упоряд. : Н. Мизак, А. Яремчук] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Чернівець. єпархія Укр. Греко-Католиц. Церкви, Чернівець. обл. краєзнав. музей. – Чернівці : Букрек, 2019. – 191 с. : портр. *Шифр зберігання в Бібліотеці: Б362825 У «Записах душпастиря» Келестина Костецкого висвітлено історію заснування та розвитку Української Греко-Католицької Церкви у Чернівцях. Окреслено проблеми міжцерковних взаємин на Буковині, успіхи Церкви у національно-християнському вихованні українських парафіян, драматичні події навколо церковного життя під час Першої світової війни. Подано матеріали переписки о. Келестина Костецкого з митрополитом Андреем Шептицьким.*

11. Москальчук М. М. Міжконфесійна толерантність як головна складова релігійного життя Україні XXI ст. [Електронний ресурс] / М. М. Москальчук // Молодий вчений. — 2019. — № 10. — Електрон. дані. *Розглянуто проблему, яка відбувається в сучасній релігійній сфері – міжконфесійні відношення. Цю проблематику проаналізовано на прикладі України та визначено причини появи такої великої кількості різних релігій в нашій державі й встановлено, що таке різноманіття конфесій призводить до виникнення конфліктів.* Текст:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/10/101.pdf>

12. Окупанти в Севастополі арештували "Свідків Єгови" після масових обшуків [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 2 жовт. - Електрон. дані. *Вказано, що окупаційний Ленінський районний суд Севастополя заарештував до кінця листопада 2020 року Євгенія Жукова, Ігоря Шмідта, Володимира Маладику та Володимира Саакада - членів релігійної організації "Свідків Єгови", визнаної у загарбників екстремістською. Зазначено, що прокуратура Криму 2 жовтня 2020 року заявила про відкриття кримінального провадження за фактами "незаконних обшуків в оселях можливих учасників релігійної організації "Свідки Єгови" в Севастополі" та затримання п'яти людей (частина 2 статті 162 КК України - порушення недоторканності житла і частина 2 статті 146 КК - незаконне позбавлення волі).* Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/10/2/7268622/>

13. Оляніна С. В. Іконостас як візія Небесного Єрусалима / С. В. Оляніна // Художня культура. Актуал. проблеми. — 2019. — Вип. 15, ч. 2. — С. 46-53. *Розглянуто специфіку архітектурно-пластичної організації українського іконостаса першої половини XVII століття як результат втілення спеціальної символічної концепції. Виявлено, що архітектурна рама іконостаса з'являється і розвивається як спроба представити Царство Небесне в образі Небесного Єрусалима. Формування такої композиції і декоративного оздоблення іконостаса відбувається в контексті*

есхатологічних настроїв, що посилюлися в Україні в першій половині XVII століття (напередодні 1666 року). Під впливом текстів Апокаліпсиса іконостас того періоду набуває вигляду стіни з трьома проходами, декорованої зображеннями коштовних каменів, подібно до опису стін Небесного Єрусалима. Водночас іконостас оформлюють за аналогією до фасаду будівлі та покривають позолотою, що повинно було транслювати ідею про Небесний Єрусалим як золоте місто і про його небесні палаци.

14. Орел А. Хасиди чотири дні блокували український кордон / Анна Орел // Газета по-українськи. – 2020. – 24 верес. (№39). – С.1, 3. *Йдеться про те, що з 14 вересня пункт пропуску «Нові Яриловичі» на українсько-білоруському кордоні блокували хасиди, які намагалися з Білорусі проїхати в райцентр Умань у Черкаській області, щоб відсвяткувати юдейський Новий рік. Зазначено, що паломники розгорнули намети біля українського кордону. Танцювали, молилися й вимагали пустити їх в Україну. За це пропонували прикордонникам винагороду. Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_hasidi-chotiri-dni-blokuvali-ukrayinskij-kordon/986241*

15. Пам'ятки єврейської сакральної культури XIX - XX століть презентували у Львові [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 23 верес. - Електрон. дані. *Подано інформацію, що У Львівському музеї історії релігії представили понад 20 предметів сакральної культури єврейського народу. Це ті речі, які залишились у родинках львівських євреїв після Голокосту, і люди принесли їх на збереження у синагоги перед своєю еміграцією, повідомив кореспондент «Радіо Свобода». Серед представленого – врятована колекція синагогальних і ритуальних предметів: галицькі ханукії (світильники), які у єврейських родинках запалюють на зимове свято протягом восьми днів, додаючи щодня по одній свічці. На них зображені тварини, рослини, птахи, Єрусалимський храм. На експозиції презентовані корони на сувій Тори, серед яких є і з дарчими написами, цдаки (скриньки для збору пожертви), гаптований*

післявоєнний парохет (завіса на шафу із сувоями Тори), щити на сувій тори. За словами автора експозиції, наукового працівника музею історії релігії Максима Мартина, частина речей зберігалася протягом 1945 – 1962 років у синагозі «Якуб Гланзер Шуль», що на вулиці Вугільній у Львові. Цю синагогу в 1962 році радянська влада закрила, а предмети конфіскувала і передала до музею. Зазначено, що виставку назвали «Уламки», бо це те, що залишилось від єврейської громади по Другій світовій війні. До війни у Львові діяли понад 40 синагог. Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-pamiatky-evreiskoi-kultury-lviv/30854256.html>

16. Розвиток християнської моралі дітей в українському дошкіллі на початку ХХ століття / Галина Білавич, Наталія Мукач, Борис Савчук, Олена Барабаш // Освіт. простір України. — 2019. — Вип. 17, ч. 2. — С. 187-193. *Проаналізовано розвиток християнської моралі дітей в українському дошкіллі Галичини напочатку ХХ століття. Розкрито внесок Української греко-католицької церкви (УГКЦ), митрополита Андрея Шептицького, священника і педагога Юліана Дзеровича, жіночих чернечих згромаджень, освітніх і громадських діячів у процес навчання та виховання дітей, їхній фізичний та моральний розвиток, формування духовності, виховання патріотичних почуттів.*

17. Росії вкотре нагадали про права людини в Криму [Електронний ресурс] // Голос України. - 2020. - 10 жовт. (№ 188). — Електрон. дані. *Йдеться про оприлюднену Генеральним секретарем ООН Антоніу Гутеррішем третю доповідь "Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь, Україна", яка була підготовлена на виконання однойменної резолюції Генеральної Асамблеї ООН 74/168. У доповіді вказується, що Російська Федерація (РФ) продовжує грубо порушувати міжнародне право, використовуючи під приводом "боротьби з екстремізмом та тероризмом" воєнні суди на території РФ для незаконного засудження громадян України. Переслідувань також зазнає і Православна церква Україна (ПЦУ), крім того окупаційна влада*

цілеспрямовано здійснює політику, спрямовану на зміну демографічного складу Кримського півострова. В зв'язку з цим Генеральний секретар ООН закликає РФ як державу-окупанта припинити грубі порушення прав людини та дотримуватися усіх своїх зобов'язань у відповідності до міжнародного гуманітарного права та прав людини, зокрема забезпечити свободу віросповідання та релігії без жодної дискримінації чи запровадження штучних регуляторних бар'єрів. Текст:

<http://www.golos.com.ua/article/336920>

18. Співак М. В. Жінки-мусульманки в державному секторі: міжнародна практика та гендерні виміри ісламу / М. В. Співак // Держава та регіони. Серія : Право. — 2019. — № 4. — С. 109-115. Досліджено міжнародну практику призначення на посади до органів влади та проходження служби жінок-мусульманок. Актуальність теми зумовлена сучасними процесами демократизації і глобалізації, на фоні яких певна частина мусульманських жінок прагне зберегти сомоідентифікацію, пов'язану з даниною традиціям і шануванням релігії. У зв'язку з інтеграцією України до Європейського Союзу є необхідність запозичити міжнародний досвід реалізації політики гендерної рівності, врахувати рекомендації ООН, Ради Європи, Європейського Союзу, ОБСЄ, міжнародних моніторингових інституцій у галузі прав людини, а також положення міжнародних договорів, зокрема Угоди про асоціацію Україна – ЄС.

19. У головній святині хасидів в Умані порушили карантинні вимоги – очевидці [Електронний ресурс] // Укр. правда – 2020. – 20 верес. - Електрон. дані. Подано інформацію, що в Умані на святкування іудейського Нового року, Рош га-Шана, були порушені карантинні обмеження. За повідомленням "Радіо Свобода", очевидці, які перебували всередині будівлі головної святині хасидів у місті, надали журналістам свої фотографії звідти. Як видно на фотографіях, у будівлі, побудованій навколо могили цадика Нахмана, якому поклоняються хасиди, прибрали металеві бар'єри, які там встановили для дотримання фізичного дистанціювання, і повернули

цільно поставлені молитовні лавиці, хоча на підлозі їй далі залишається розмітка, що позначає безпечні відстані між людьми і вказує напрям руху між бар'єрами. Також люди, які перебувають у приміщенні, – практично всі без захисних масок. Наразі невідомо, які могли бути підстави для зміни карантинних настанов, що були ухвалені урядовою установою України. Зазначено, що в Умані Черкаської області, де розташоване місце паломництва релігійної течії брацлавських хасидів, перебувають ті паломники, які прибули до України до кінця серпня, коли через пандемію уряд України практично заклав кордони України для іноземців. За оцінками, цього року їх там перебуває від кількох сотень до трьох тисяч. Текст: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/09/20/7266994/>

20. Чаварга А. П. Мова міжконфесійної та міжнаціональної ворожнечі на сторінках друкованого органу православного руху Підкарпатської Руси та Східної Словаччини «Православная Карпатская Русь» (1928 – 1935 рр.) / А. П. Чаварга // Закарпат. філол. студії. — 2019. — № 10, т. 1. — С. 43-49. Розглянуто, проти яких соціальних груп була спрямована мова ворожнечі на сторінках друкованого органу православного руху Підкарпатської Руси та Східної Словаччини «Православная Карпатская Русь» (1928 – 1935 рр.). Виокремлено такі соціальні групи, що зазнають утисків: українці та місцеве греко-католицьке духовенство, римо-католицьке духовенство й особисто Папа Римський, протестанти (кальвіністи, адвентисти, бадачі), євреї, представники інших етнографічних груп (цотаки, гутораки) та національностей (поляки, німці). Крім того, жорсткої критики у цьому релігійному періодичному виданні зазнає українська ідентичність та ідея самостійності України.

21. Яремчук С. С. Релігійні практики в сучасному соціумі: інституціональний контекст / С. С. Яремчук ; М-во освіти і науки України, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці : Рута, 2020. — 399 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А807025** Розглянуто теоретико-методологічні засади вивчення релігійних практик у соціології. Приділено

увагу інституційній матриці релігійних практик у предметному полі соціології релігії. Проаналізовано соціально-організаційні чинники формування релігійних практик в українському соціумі. З'ясовано соціально-конфесійні детермінанти відтворення релігійних практик в українському суспільстві.

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

15.10. 2020 р.